

**ГАРМОНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ
ЗІ СТАНДАРТАМИ ЄС**

www.eupublicprocurement.org.ua

**Висновки
IV МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«РЕФОРМА ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ —
ПРОДОВЖЕННЯ РОЗВИТКУ»**

Олександр Шатковський

Жовтень 2017 року

Проект фінансується Європейським Союзом та
реалізується консорціумом на чолі з компанією «Краун
Ейджентс Лімітед» (Crown Agents Ltd)

Відповідальність за зміст цього документу несе виключно консорціум на чолі з компанією «Crown Agents Ltd.». Висловлені в ньому думки не повинні тлумачитись як офіційна позиція EUROPEAID, Європейського Союзу або організацій, які йому підпорядковуються або співпрацюють із ним.

**Висновки IV Міжнародної конференції з публічних закупівель
«РЕФОРМА ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ —
ПРОДОВЖЕННЯ РОЗВИТКУ»**

29 вересня 2017 року Проект ЄС «Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС» і Міністерство економічного розвитку і торгівлі України провели IV Міжнародну конференцію з публічних закупівель в Україні, яка стала останньою конференцією Проекту (Проект завершує свою діяльність у листопаді 2017 року). Тема Конференції — **«РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ — ПРОДОВЖЕННЯ РОЗВИТКУ»**

Щодо реформи публічних закупівель

A. Учасники Конференції привітали прогрес, досягнутий у 2017 році в ході імплементації Стратегії реформування публічних закупівель, затвердженої Кабінетом міністрів України в лютому 2016 року, що містить «дорожню карту» адаптації у сфері публічних закупівель відповідно до положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, особливо щодо подальших заощаджень, підвищення прозорості, поглиблення професіоналізації та навчання і централізованих закупівель.

B. Однак, на думку присутніх, подальша імплементація Стратегія реформування системи публічних закупівель/ Дорожньої карти та розширених положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС допоможе зміцнити належне управління та цілісність системи публічних закупівель України, подолати корупцію та підвищити ефективність публічних закупівель.

C. У рамках Конференції були визначені пріоритети у сфері публічних закупівель для Міністерства економічного розвитку і торгівлі України на 2018 рік.

D. На Конференції також ішла мова про майбутнє офіційне затвердження «дорожньої карти» та оновленого переліку актів законодавства ЄС про публічні закупівлі, які підлягають імплементації в Україні відповідно до Угоди про асоціацію.

E. Учасники схвально відгукнулися про загалом успішне впровадження електронних закупівель у 2017 році, зокрема, йшлося про подальшу розробку IT-системи (у тому числі про її нові функції для укладення ЕСКО-контрактів, рамкових угод, а також створення центральної бази даних в Україні¹ та посилення захисту даних) і її тіснішу інтеграцію з державними реєстрами.

F. Учасники Конференції привітали Мінекономрозвитку з рядом досягнень, пов'язаних із міжнародним визнанням системи ProZorro: включення системи ProZorro до переліку моделей електронних закупівель, рекомендованих ЄБРР; рішення Світового банку щодо використання ProZorro для укладення договорів у рамках фінансованих ним проектів і визнання глобальною ініціативою «Open Contracting Partnership» ProZorro найкращим проектом у категорії «showcase and learning».

G. Порухувалося питання про необхідність комплексного оцінювання реальної економічної ефективності системи публічних закупівель, щоб виявити слабкі сторони, оскільки заявлений обсяг економії бюджетних коштів у 2017 році був нижчим, ніж у 2016 році, і часто не відповідав заявам про досягнення оптимальної ефективності операцій у системі публічних закупівель.

H. Учасники Конференції підтримали розроблення та схвалення нової редакції ЗПЗ (спрямованої на імплементацію змін, передбачених Стратегією реформування системи

¹ Раніше розміщувалася на платформі Amazon.

публічних закупівель/ Дорожньою картою², протягом 2017–2018 років) спільно з ключовими зацікавленими сторонами, а також заяву Мінекономрозвитку про намір продовжувати роботу над проектом і сприяти його прийняттю наприкінці 2018 року.

I. Учасники Конференції відзначили прогрес, пов'язаний із новим законодавством про концесії (передбачається модернізація законодавства про концесії шляхом прийняття нового закону для заміни чотирьох чинних законів), зазначаючи, що відповідна робота має виконуватися з урахуванням правових стандартів ЄС, передбачених Угодою про асоціацію та Стратегією реформування системи публічних закупівель, а також передбачати впровадження вимог для забезпечення успішної реалізації проектів концесій/ ДПП у суспільних інтересах.

J. Учасники Конференції визнали важливість впровадження обов'язкових конкурентних процедур для більшості допорогових закупівель, а також належного механізму наскрізного контролю за державними договорами, присудженими компаніям, пов'язаними із е-декларантами (політиками та посадовими особами).

K. Учасники Конференції зазначили, що низка подальших реформ, запланованих на 2017 рік і далі (згідно зі Стратегією реформування системи публічних закупівель/ Дорожньою картою та іншими документами), пов'язані зі значними труднощами для всіх зацікавлених сторін і вимагають продовження співпраці та стійкої політичної волі для забезпечення їх успішної реалізації.

Щодо міжнародного аспекту реформи публічних закупівель

L. Учасники Конференції визнали, що українські компанії, які намагаються брати участь в іноземних (GPA або ЄС) тендерах, стикаються з певними труднощами: законодавство у сфері публічних закупівель у країнах-членах GPA не однакове, а тільки подібне, що вимагає врахування важливих відмінностей, існує мовний бар'єр (особливо це стосується необхідної документації), докази права на участь у закупівлях краще забезпечити спільно з місцевими партнерами, на відміну від України, тендери в ЄС відходять від критерію «найнижча ціна» на користь найкращого співвідношення між ціною та якістю, що в окремих випадках може мати обов'язковий характер.

M. Попри вказані проблеми, присутні підтвердили, що українські компанії мають можливість брати участь в іноземних тендерах, що було доведено у 2017 році, за даними проекту «GPA in UA» та Українського союзу промисловців і підприємців.

N. Учасники Конференції визнали внесок Проекту «Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС», що фінансується ЄС, у реформування системи публічних закупівель в Україні, а також прогрес та досягнення Проекту в цьому процесі. Також був відзначений істотний внесок Проекту у створення системи регулювання державної допомоги в Україні.

O. Учасники Конференції привітали намір Європейської Комісії надавати подальшу підтримку реформі публічних закупівель у контексті майбутньої Програми управління державними фінансами, беручи до уваги, що це обговорюватиметься наприкінці жовтня 2017 року в рамках політичного діалогу Україна — ЄС і що пакет підтримки в галузі публічних закупівель розглядатиметься у світлі результатів постійної зовнішньої оцінки майбутніх потреб і конкретних пропозицій української сторони.

Щодо контролю публічних закупівель

P. Учасники конференції зауважили постійний розвиток і покращення аналітичних інструментів

² Входить до роздаткових матеріалів

моніторингу з вільним доступом для всіх користувачів, зокрема модуля «ВІ» системи ProZorro і нового веб-інструмента DoZorro. У цьому контексті було погоджено, що навчання з використання цих інструментів (особливо для державних контрольних органів) є необхідним і має проводитися і надалі.

Q. Учасники конференції висловили занепокоєння фактом покладення на Державну аудиторську службу контрольних та моніторингових обов'язків за відсутності відповідного законодавства та людських і технічних ресурсів для виконання таких обов'язків. У цьому контексті присутні підтвердили необхідність термінового прийняття проекту Закону про моніторинг публічних закупівель³ та важливість подальшої конструктивної співпраці між державним і громадським контролем.

R. Крім того, учасники Конференції підтримали активізацію діяльності АМКУ та його успіхи у виявленні та розслідуванні випадків змови між учасниками тендерів.

Щодо централізованих закупівель

L. Учасники Конференції відзначили перші позитивні результати урядової ініціативи з пілотування централізованих закупівель, яка у 2017 році реалізовувалася із залученням технічної допомоги ЄС (наприклад, 17% заощадження та збільшення середньої кількості учасників тендеру до 4-х⁴), та дійшли висновку про те, що рішення про запровадження ЦЗО довело свою ефективність навіть у рамках пілотного проекту (і, що важливо, за відсутності повномасштабного використання рамкових угод).

M. Учасники конференції визнали важливість кількох майбутніх кроків у сфері централізованих закупівель, зокрема: запровадження рамкових угод та електронних каталогів (які також можуть посприяти вирішенню проблеми договорів, вартість яких є нижчою за порогову), подальшої уніфікації технічних вимог/ специфікацій для однорідних товарів та послуг і відповідної стратегії розвитку ЦЗО з акцентом на балансі між зобов'язаннями з централізації та децентралізації, а також розробки фінансової моделі та маркетингової політики ЦЗО.

Щодо навчання та професіоналізації у системі публічних закупівель

O. Учасники Конференції звернули увагу на резонансний успіх *онлайн-курсу «Навчання для всіх»*, за яким на сьогоднішній день проходять навчання посадові особи замовників, представники бізнесу та громадські активісти.

P. Крім того, присутні схвально висловилися щодо створення у 2017 році різноманітних навчальних можливостей, які стимулюють професійний підхід до організації закупівельної діяльності, у тому числі ініціатив вищих навчальних закладів/ університетів, запроваджених за підтримки Мінекономрозвитку, і спеціальних програм Київської школи економіки спільно із Проектом «Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС».

Q. У ході Конференції було зазначено, що робота у напрямку стимулювання професіоналізації системи публічних закупівель продовжується у формі закріплення кваліфікаційних та функціональних вимог (карти компетенцій) «уповноважених осіб» у Законі «Про публічні закупівлі» (цей процес має бути завершений Київською школою економіки до кінця 2017 року) та розробки спеціальних професійних стандартів для професії «фахівець з публічних закупівель» з офіційним кодом 2419.2).

³ Проект Закону №4738-д, зареєстрований 30 березня 2017 року.

⁴ У порівнянні з 4% та 2,34 учасниками на тендер у системі публічних закупівель загалом.